

Konzultantský posudek diplomové práce Jitky Jelínkové
K jazyku Itineraria Antonini Placentini (80 stran, 18 stran příloh),
Historický ústav FF JU České Budějovice, 2008
Konzultant: PhDr. Marcela Hejtmanová, Ph. D.
Oponent. Prof. PhDr. Helena Kurzová, DrSc.

Cílem diplomové práce Jitky Jelínkové bylo provést lingvistickou analýzu známého latinského textu ze 6. století *Itinerarium Antonini Placentini* (dále ve zkratce *ItAP*), popisujícího cestu anonymního poutníka do Svaté země, a vypracovat český překlad tohoto textu včetně komentáře jazykového i věcného. Podkladem pro práci byly tři dostupné latinské verze, z nichž ve dvou převažují typické znaky tzv. vulgární latiny, třetí je opravená verze s klasičtější morfologií a syntaxí.

Práce obsahuje nejprve „Úvod“ (str. 6 – 7), v němž diplomantka nastiňuje cíle a teoretická východiska své práce. Následuje „Seznam použitých zkratek“ (str. 8). V kapitole I. „Itinerarium jakožto literární žánr“ (str. 9 – 10) uvádí diplomantka do obecné problematiky itinerarií. V kapitole II. „Itinerarium Antonini Placentini – základní údaje“ (str. 11 – 17) přináší základní poučení o obsahu, autorství, dochovaných verzích, době vzniku a vztahu k dalším textům). V kapitole III. „Charakteristické rysy pozdní latiny v ItAP“ (str. 18 – 31) prochází systematicky charakteristické rysy jazyka textu z hlediska fonetiky, morfologie, syntaxe, lexika a stylu. Vybrané příklady dokumentující jednotlivé jevy jsou vesměs zvoleny velmi vhodně.

Je nutno vyzdvihnout, že veškerá použitá sekundární literatura k tématu byla studována v cizích jazycích (viz Seznam literatury: Milani, Vänäänen, Herman a další - italština, francouzština). Diplomantka prokázala výbornou schopnost porozumění a využití této literatury, na jejímž základě se velmi dobře zorientovala v problematice pozdního období vývoje latiny – tzv. vulgární latiny.

IV. kapitola „Lingvistický rozbor textu z hlediska vybraných jmenných tvarů slovesných“ (str. 32 – 43) dále prohlubuje jazykovou analýzu o vybrané typické rysy textu. Při volbě jevů k této analýze si diplomantka samostatně a správně zvolila výrazné jevy využívající jmenných tvarů slovesných, a to ablativ absolutní, nominativ absolutní, akuzativ absolutní a užití gerundia, které rozebírá v podkapitolách. I zde jsou vybrané příklady převážně velmi vhodným dokladem jevu, některé jsou poněkud sporné, což je dáno komplexním charakterem některých vulgárně latinských jevů a několikerou možností jejich interpretace.

V kapitole V. nazvané „Problematika překladu“ (str. 44 – 40) vyslovuje diplomantka zásady, kterými se řídila při překladu textu, aby celkový dojem působil na čtenáře stejně jako originál (viz její citace Levý: Umění překladu). Uvádí rovněž obsahově i jazykově problematičtější místa textu a možnosti jejich řešení.

Velmi zdařilý a hodnotný je pak samotný český překlad textu (kapitola VI., str. 50 - 74), jehož základem je verze R (recensio prior - Rhenaugensis). Opět je nutno vyzdvihnout samostatnost autorky při jeho pořizování a její vyjadřovací schopnosti, neboť se jí vskutku podařilo vystihnout autorský styl při zachování srozumitelnosti a přehlednosti, jak si předsevzala v kapitole V..

Dopustila se minimálních věcných nesprávností, v několika málo stylistických detailech by bylo možno vyjádřit se vhodněji (viz oponentský posudek).

Obsáhlý komentář věcný a jazykový je pro čtenáře prakticky umístěn pod čarou na jednotlivých stránkách. Diplomantka vhodně upozorňuje na rozdíly mezi verzemi a z toho

vyplývající možnosti několikerých interpretací. Orientuje se i v problematice biblických citací spojených s některými místy textu.

Závěr (str. 75 – 77) tvoří zdařilé resumé, v němž diplomantka velmi dobře shrnuje výsledky svého lingvistického zkoumání a problematiky překladu.

Na stranách 78 – 80 je uveden obsáhlý seznam literatury.

Práce je zhodnocena přílohami, z nichž Příloha I. (str. 81 – 97) obsahuje kompletní latinský text ItAP dle elektronické verze CLCLT3 (Brepols). Přílohy 2 a 3 přinášejí orientační mapky Svaté země a města Jeruzaléma v 6. století.

Práce je celkově obsahově dobře vyvážená a je z ní patrné, že si její autorka osvojila do hloubky danou problematiku. Silnou stránkou práce je i její pečlivé formální zpracování a bezproblémové užívání spisovného českého jazyka, které silně vyniká nad standard diplomových prací.

Doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení známkou „výborně“.

PhDr. Marcela Hejtmanová, Ph. D.
V Českých Budějovicích 25. 5. 2008